

Lapset, nuoret ja aikuiset – valintojen keskellä

Lapset ja nuoret elävät tämän päivän yhteiskunnassa monien valintojen keskellä. Yhä nuoremmat ovat valintojen edessä yksin. Kotia tulessaan alakoululainen voi miettiä pelaako hän ensin tv-peliä vai tietokonepeliä, meneekö kaverille kylään vai pihalle leikkimään, tai ehkä joku miettii, syökö välipalan ennen läksyjen tekoa. Isommat koululaiset ovat erilaisten valintojen edessä. Jollakin on ehkä valittavana tupakointi tai raittius, kun toinen taas voi miettiä urheilun aloittamista, jatkamista tai lopettamista. Valinnat ovat aikuisen näkökulmasta joissakin tilanteissa pieniä ja mitättömiä, mutta usein lapset ja nuoret saattavat tuntea epätoivoa yksinäisten ja suurelta tuntuvien valintojensa edessä.

Vanhemmilla on omia valintoja elämässään. Joku miettii kenties työpaikan vaihtoa, toinen voi miettiä auton ostamista, kun taas kolmas miettii meneekö kampaajalle vai ostaako lapselle kurahaalarit. Myös aikuisten elämä näyttää olevan täynnä isoja ja pieniä valintoja.

Lapset ja nuoret tarvitsevat valinnoilensa tukea. Viisivuotias ei voi itse päättää kuinka kauan hän saa pelata tv-peliä. Murrosikäinen ei voi itse päättää polttaako hän tupakkaa vai ei. Lapset ja nuoret tarvitsevat valintojensa tueksi vanhempien asettamia rajoja. Rajojen myötä lapset ja nuoret saavat kokea turvallisuutta. Rajojen asettaminen ei aina ole helppoa ja voisipa sanoa, että useimmiten rajan vastaan tullessa terve lapsi ja nuori haluaa kokeilla rajan pitävyyttä. Turvallisuus tulee siitä, että vanhempi ihminen, isovanhempi, äiti, isä tai muu kasvattaja, uskaltaa olla aikuinen ja pitää ne rajat, mitkä ovat alun perinkin asettaneet lapselleen. Aikuinen saattaa helposti ajatella, että annan lapselle ja nuorelle vastuuta omasta elämästään, joten tehkoon itse omat valintansa. Lapsuus ja nuoruus ovat kuitenkin kehitysvaiheita, joissa vanhempien asettamat rajat ovat auttamassa terveeksi, tasapainoiseksi ja ehjäksi ihmiseksi kehittymisessä. Rajaton lapsi ja nuori joutuu mitä todennäköisimmin myöhemmin elämässään löytämään itselleen rajat ja perusturvallisuuden.

Valintojen keskellä tukea tarvitsevat niin lapset, nuoret kuin aikuisetkin. Aikuisten valittavana voi olla se, asetanko lapselleni ja nuorelleni rajat. Kysymyksenä on siis, että annanko lapseni elämälle turvallisen ja kestävä pohjan. Nyky-yhteiskunnan kovien vaatimusten keskellä vanhemmat voivat kokea myös omaa pienuuttaan näitten suureltakin tuntuvien kasvatuskysymysten parissa. Tärkeää on kuitenkin ryhtyä avoimeen keskusteluun niin ystäväpiirissä, toisten vanhempien kanssa kuin laajemminkin yhteiskunnassa siitä, millä tavalla voimme antaa lastemme ja nuortemme elämään turvallisen ja kestävä pohjan. Valintoja tehdessämme tarvitsemme turvallisen ja luotettavan ympäristön. Kenenkään ei tarvitse olla yksin valintojensa keskellä!

Kalle Vihtari
Opinto-ohjaaja